

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marty Škárové a soudců JUDr. Petra Vojtky a Mgr. Miloše Póla v právní věci žalobkyně A. B., zastoupené Mgr. Zdeňkem Machem, advokátem se sídlem v Přerově, Dr. Skaláka 10, proti žalovanému Olomouckému kraji, se sídlem úřadu v Olomouci-Hodolanech, Jeremenkova 1191/40a, IČO: 60609460, zastoupenému JUDr. Petrem Ritterem, advokátem se sídlem v Olomouci, Riegrova 12, o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 24 C 61/2012, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci ze dne 14. března 2013, č. j. 69 Co 34/2013-105, takto:

I. Dovolání se zamítá.

II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů dovolacího řízení částku 11.568,- Kč k rukám JUDr. Petra Rittera, advokáta se sídlem v Olomouci, Riegrova 12, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě-pobočka v Olomouci rozsudkem ze dne 14. března 2013, č. j. 69 Co 34/2013-105, potvrdil rozsudek Okresního soudu v Olomouci ze dne 15. října 2012, č. j. 24 C 61/2012-71, jímž byla zamítnuta žaloba na jednorázové odškodnění podle § 444 odst. 3 obč. zák. a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu, jak byl zjištěn soudem prvního stupně po obsáhlém dokazování včetně odborného posouzení, podle něhož dne 31. 5. 2010 došlo na silnici ve vlastnictví žalovaného k pádu stromu na projíždějící vozidlo a k usmrcení spolujezdkyně ve vozidle – matky žalobkyně. Vyvrácený strom rostl ve svahovitém terénu nad úrovní komunikace, a to na lesním pozemku, který sousedí se silničním pozemkem a je ve vlastnictví České republiky s právem hospodaření Lesů České republiky, a.s. Příčinou vyvrácení stromu byla extrémní klimatická zátěž srážkového úhrnu za měsíc květen 2010 a silný tlak větru při opakovaných nárazech. Strom nevykazoval hnilobné změny, jeho kořeny byly zdravé, a byť byl umístěn v nepříznivém terénu, jeho přirozený náklon k vozovce nezpůsobil akutní příčinu vývratu, neohrožoval bezpečnost provozu na pozemní komunikaci a ani před nehodou nehroutil akutním pádem. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaný jakožto vlastník silničního pozemku, na který spadl strom ze sousedního lesního pozemku, nebyl povinen provést nezbytně nutná opatření k zabezpečení silničního pozemku před škodami způsobenými pádem stromů (§ 22 odst. 1 a 2 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích), neboť strom i jeho křenový systém byl zdravý, a byť byl umístěn ve velmi příkrém svahu, dlouhodobě se na tyto podmínky adaptoval, jeho náklon k vozovce nezpůsobil akutní vývrát a nebezpečí vyvrácení stromu nebylo možno předvídat. Vzhledem k tomu, že strom byl zjevně zdravý, nejednalo se o stav hrozící vznikem škody a na případný závadný stav nebyl žalovaný ani upozorněn, neporušil ani prevenční povinnost podle § 415 obč. zák.

Tento rozsudek napadla žalobkyně dovoláním, v němž uvádí, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Nesprávné právní posouzení spatřuje v závěru odvolacího soudu, že žalovaný neporušil své povinnosti vyplývající z ust. § 22 odst. 1, 2 lesního zákona. Poukazuje na znění uvedeného ustanovení a zdůrazňuje, že je povinností vlastníka komunikace podle § 22 odst. 1 lesního zákona provést nezbytně nutná opatření preventivně předem, tedy nejen před bezprostředně hrozícími škodami, ale učinit i taková opatření, aby v budoucnu byla komunikace zabezpečena před škodami např. sesuvem půdy, pádem stromů apod., a to i v případě, že je strom na pozemku cizího vlastníka. Namítá, že za situace, kdy je komunikace v podstatě „zasekána“ do lesního svahu a stromy jsou nad ní dlouhodobě nakloněny, musí vlastník komunikace učinit nezbytně nutná opatření, neboť je zřejmé, že v případě pádu spadne strom na komunikaci. K pádu stromu by nedošlo, pokud by potřebná opatření byla provedena. Dovojuje, že už samotná objektivní skutečnost, že došlo k pádu stromu na komunikaci, svědčí o tom, že žalovaný porušil zákonnou povinnost. Navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření k dovolání uvedl, že otázka vznesená dovolatelkou již byla řešena v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2183/2001, rozhodnutí soudů obou stupňů považuje za správná a s argumentací žalobkyně se soudy obou stupňů přesvědčivě vypořádaly. Pád stromu byl nepředvídatelný, žalovaný neměl žádnou informaci o nějakém nebezpečí a nebyť mimořádných klimatických jevů, k pádu stromu by nedošlo. Navrhl, aby dovolání bylo jako nepřipustné odmítnuto.

Vzhledem k tomu, že dovoláním napadené rozhodnutí bylo vydáno po 1. 1. 2013, tj. po účinnosti zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud o dovolání rozhodl podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013 (dále jen „o. s. ř.“) – srov. čl. II bod 1 a 7 zákona č. 404/2012 Sb.

Podle § 237 o. s. ř. je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Pro otázku rozsahu povinností vlastníka komunikace podle § 22 odst. 1, 2 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích (dále též lesní zákon), jež na obdobném skutkovém základě nebyla v rozhodování odvolacího soudu dosud řešena, je dovolání přípustné.

Podle § 22 odst. 1, 2 uvedeného zákona vlastníci nemovitostí nebo investoři staveb a zařízení jsou povinni provést na svůj náklad nezbytně nutná opatření, kterými jsou nebo budou jejich pozemky, stavby a zařízení zabezpečeny před škodami způsobenými zejména sesuvem půdy, padáním kamenů, pádem stromů nebo jejich částí, přesahem větví a kořenů, zastíněním a lavinami z pozemků určených k plnění funkcí lesa; tato opatření jsou oprávněni provést i na pozemcích určených k plnění funkcí lesa. Rozsah a způsob zabezpečovacích opatření stanoví orgán státní správy lesů, pokud není podle zvláštních předpisů příslušný jiný orgán státní správy. Vlastník pozemků určených k plnění funkcí lesa je povinen provedení opatření strpět. Vyžaduje-li zajištění bezpečnosti osob a majetku kromě opatření uvedených v odstavci 1 i změnu ve způsobu hospodaření v lese nebo omezení ve využívání pozemků určených k plnění funkcí lesa, rozhodne orgán státní správy lesů o dalších opatřeních a určí, kdo ponese náklady s tím spojené a kdo nahradí vlastníku lesa případnou újmu. Ustanovení zvláštních předpisů zůstávají nedotčena.

Dovolatelka příčinu vzniku škody spatřuje v porušení povinnosti žalovaného provést opatření k zabránění vzniku škod podle ust. § 22 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, a porušení této povinnosti dovozuje ze samotné skutečnosti, že došlo k pádu stromu z lesního pozemku na komunikaci ve vlastnictví žalovaného, tedy z následku dovozuje jeho příčinu. Avšak zjištění příčin vzniku škody záviselo v dané věci na posouzení takových skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, a konkrétní okolnosti, jež zapříčinily vyvrácení a pád stromu, vyplývají z podrobných skutkových zjištění soudu prvního stupně, které převzal i odvolací soud. Ze zjištěného skutkového stavu je pak odvolací soud povinen vycházet (§ 241a odst. 1, 6 o. s. ř.). Skutková zjištění o příčinách vzniku škody učiněná na základě provedeného dokazování nelze nahrazovat úvahou, že o příčině, spočívající v porušení konkrétní povinnosti, svědčí samotný škodný následek, nelze tedy z pouhého faktu, že se vyvrátil strom, dovozovat porušení zákonné povinnosti žalovaným.

Jak lesní zákon, tak občanský zákoník upravuje povinnost předcházet hrozícím škodám, nezakládá však absolutní odpovědnost za všech okolností za pád stromu ze sousedního pozemku, jak dovozuje dovolatelka. Ze skutkových zjištění soudů vyplývá, že vyvrácení dubu, který byl zdravý a s adekvátním kořenovým systémem, bylo nepředvídatelnou událostí způsobenou náhodným souběhem extrémních klimatických podmínek, přičemž samotná okolnost, že strom rostl v náklonu nad silnicí, nepředstavovala důvod jeho pádu. Nebylo-li v dané situaci objektivně možno nebezpečí pádu stromu předvídat, netížila žalovaného povinnost k provedení nezbytně nutných opatření k zabezpečení komunikace proti hrozící škodě pádem stromu ze sousedního pozemku. V tom je právní posouzení rozsahu povinností žalovaného podle § 22 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb. v rozhodnutí odvolacího soudu správné a jeho právní názor na prevenční povinnost žalovaného podle § 415 obč. zák. je v souladu s ustálenou rozhodovací praxí odvolacího soudu, podle níž je každý povinen zachovávat vždy takový stupeň bedlivosti, který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat a který – objektivně posuzováno – je způsobilý zabránit či alespoň co nejvíce omezit riziko vzniku škod na životě, zdraví či majetku; není však uložena povinnost předvídat každý v budoucnu možný vznik škody (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001, ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2471/2000, ze dne 4. 12. 2013, sp. zn. 2508/2012, a ze dne 12. června 2003, sp. zn. 25 Cdo 2183/2001).

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska řešené právní otázky správné, Nejvyšší soud dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243b odst. 5 věty první, § 224 odst. 1, § 146 odst. 3 a § 151 odst. 2 věty první před středníkem o. s. ř. Žalovaný má právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení, které sestávají z odměny za zastupování advokátem za jeden úkon

(vyjádření) v částce 9.260,- Kč, určené podle § 7 bodu 6. vyhlášky č. 177/1996 Sb., z náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 této vyhlášky v částce 300,- Kč a z náhrady za daň z přidané hodnoty v sazbě 21 % ze součtu obou částek podle § 137 odst. 3 o. s. ř. (2.008,- Kč), celkem tedy 11.568,- Kč.

Odměna advokáta byla určena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, ačkoli ustanovení § 151 odst. 2 o. s. ř. předpokládá zásadně určení odměny advokáta podle sazeb stanovených paušálně pro řízení v jednom stupni zvláštním právním předpisem, avšak vyhláška č. 484/2000 Sb., jež byla k tomuto účelu vydána, byla nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12, pro rozpor s ústavním pořádkem zrušena dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů (7. 5. 2013), a jiný předpis, podle něhož by náhrada jednotným způsobem ve srovnatelných případech mohla být stanovena, k dispozici není.

Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 2. dubna 2014

JUDr. Marta Škárová předsedkyně senátu